

**ОСОБЛИВОСТІ СПАДКУВАННЯ ЗНАКУ ДЛЯ ТОВАРІВ ТА
ПОСЛУГ ЯК ОКРЕМОГО ОБ'ЄКТУ ПРАВА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

Гончарова А.В.,

*к.ю.н., доцент кафедри АГПФЕБ
Сумського державного університету*

Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» регулює відносини, що виникають у зв'язку з набуттям і здійсненням права власності на знаки для товарів і послуг в Україні. Згідно зі ст. 1 цього Закону, знак для товарів і послуг - це позначення, за яким товари і послуги одних осіб відрізняються від товарів і послуг інших осіб. Об'єктом знака може бути будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень. Такими позначеннями можуть бути, зокрема,

слова, у тому числі власні імена, літери, цифри, зображувальні елементи, кольори та комбінації кольорів, а також будь-яка комбінація таких позначень. Товари і послуги згруповано відповідно до Міжнародної класифікації товарів та послуг для реєстрування знаків.

Значимо, що терміни "знаки для товарів та послуг", "товарний знак", "торговельна марка" є синонімами.

Правова охорона надається знаку, який не суперечить публічному порядку, принципам гуманності і моралі та на який не поширюються підстави для відмови в наданні правової охорони, встановлені вказаним Законом. Не вимагає засвідчення свідоцтвом набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку, яка має міжнародну реєстрацію або визнана в установленому законом порядку добре відомою.

Право власності на знак засвідчується свідоцтвом, яке видається Державним підприємством "Український інститут промислової власності", створеним при Державній службі інтелектуальної власності України.

Строк дії свідоцтва становить 10 років від дати подання заявки до Установи і продовжується Установою за клопотанням власника свідоцтва щоразу на 10 років, за умови сплати збору. Обсяг правової охорони, що надається, визначається зображенням знака та переліком товарів і послуг, внесеними до Реєстру, і засвідчується свідоцтвом з наведеними у ньому копією внесеного до Реєстру зображення знака та переліком товарів і послуг.

Питання спадкування права на товарний знак є спірним у цивільному законодавстві, оскільки на сьогоднішній день законодавство не містить будь-небудь положень щодо спадкування цього права. На практиці склалася ситуація, коли при спадкуванні товарного знаку застосовують положення цивільного законодавства. Як відомо, право на товарний знак є цивільним правом, а сам товарний знак відноситься до об'єктів інтелектуальної власності. Цивільний кодекс України надає лише загальні правила спадкування права інтелектуальної власності.

Згідно з ч.1 ст. 495 Цивільний кодекс України майновими правами інтелектуальної власності на торговельну марку є:

- 1 право на використання торговельної марки;
- 2 виключне право дозволяє використання торговельної марки;
- 3 виключне право перешкоджати неправомірно використанню торговельної марки, в тому числі забороняти таке використання;
- 4 інші майнові права, встановлені законом.

Відповідно до ч. 2 ст. 495 майнові права інтелектуальної власності на торговельну марку належать володільцю відповідного свідоцтва, володільцю міжнародної реєстрації, особі, торговельну

марку якої визнано в установленому законом порядку добре відомою, якщо інше не встановлено договором.

Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» розкриває права на знак ширше та дещо по-іншому ніж Цивільний кодекс України. Наприклад, у п. 2 ст. 16 Закону передбачається, що свідоцтво надає його власнику право використовувати знак та інші права, визначені цим законом. У п. 5 цієї статті встановлюється, в яких саме випадках свідоцтво надає його власнику виключне право забороняти іншим особам використовувати без його згоди знак. У п. 7 передбачається, що власник свідоцтва може передавати будь-якій особі право власності на знак повністю або відносно частини зазначених у свідоцтві товарів і послуг, на підставі договору. П. 8 встановлює, що власник свідоцтва має право дати будь-якій особі дозвіл (видати ліцензію) на використання знака на підставі ліцензійного договору. В п. 10 зазначається, що власник свідоцтва має право проставляти поряд зі знаком попереджувальне маркування, яке вказує на те, що цей знак зареєстровано в Україні. П. 11 встановлює, що власник свідоцтва який здійснює посередницьку діяльність, має право на основі договору з виробником товарів або особою, що надає послуги, використовувати свій знак поряд зі знаком зазначених осіб, а також замість їх знака.

Зазначені права випливають із свідоцтва на знак та належать його власнику. У разі смерті власника свідоцтва на знак, спадкоємці, в порядку спадкового правонаступництва стають новими власниками свідоцтва та їм належать усі права інтелектуальної власності, що з нього випливають[1].

Таке правонаступництво здійснюється в загальному порядку, передбаченому в Книзі 6 Цивільного кодексу України, з урахуванням особливостей, визначених іншими нормативними актами. Для успадкування прав на знак спадкоємець, по-перше, повинен прийняти знак протягом 6 місяців з часу її відкриття. Для цього він має подати до нотаріальної контори заяву про прийняття спадщини. А якщо спадкоємець постійно проживав разом із спадкодавцем на час відкриття спадщини, то він відповідно до ч. 3 ст. 1268 ЦК України, вважається таким, що прийняв спадщину, якщо протягом встановленого строку не заявив про відмову від неї. Але незважаючи на такі обставини, все ж треба подати заяву, аби перестраховатися та уникнути можливих непорозумінь[2, с. 190].

Особливістю спадкування прав інтелектуальної власності на знак є те, що спадкоємцю необхідно не лише прийняти таку спадщину, а й належним чином оформити право на неї.

У законодавстві України майже відсутні норми, які б передбачали особливості спадкування прав інтелектуальної власності на знак для товарів та послуг. Теоретичну та практичну проблему становить зміна особи заявника на спадкоємця, у разі якщо

спадкоємець подав заявку на знак, але свідоцтво ще не одержав. Тому Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів та послуг» та правила складання і подання заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів та послуг потребують відповідних змін, які детально розкривали б питання спадкування знаків. Це б усунуло існуючу прогалину в праві та унеможливило б виникнення тих непорозумінь, які трапляються на практиці.

В юридичній літературі постійно розглядаються питання, пов'язані з правовою охороною знаків для товарів і послуг, а саме: поняття, функції та види знаків, підстави для відмови в наданні правової охорони, право попереднього користувача, вичерпання прав, припинення дії свідоцтва та визнання його недійсним, особливості укладення різноманітних договорів, експертиза позначень, захист прав та інше. Проте, в літературі майже відсутні проблеми правового регулювання спадкування прав інтелектуальної власності на знак, на відміну від спадкування прав на інші об'єкти [3, с.37; 4, с. 30].

Необхідно зазначити, що право на товарний знак спадкується у складі підприємства, якщо він входить до складу даного майнового комплексу. Про зв'язок товарного знаку з підприємством, яке віднесене до категорії нерухомих речей, зазначається в цивільному законодавстві. Правом на товарний знак можуть володіти лише юридичні особи і індивідуальні підприємці, спадкоємцями можуть бути лише вони.

Якщо по спадку переходить виняткове право на товарний знак і спадкоємців декілька, то виняткове право на товарний знак перейде по спадщини до того спадкоємця, який є підприємцем без утворення юридичної особи. Якщо спадкоємців декілька і всі вони мають статус підприємця то, оскільки право на товарний знак за законодавством України не може належати одночасно декільком особам, воно перейде лише до одного з них.

Щодо цієї ситуації, то в реальності виникають певні труднощі, з огляду на те, що спадкоємців-підприємців виявилось декілька і кожен з них бажає прийняти спадщину. Ситуація в даному випадку складна і вона вирішується судом, при цьому приймається до уваги факти щодо зв'язку кожного з таких спадкоємців із бізнесом померлого.

Якщо особа успадкувала виняткове право на товарний знак, то таке право може бути відчужене протягом 1 року з дня відкриття спадщини.

Список використаних джерел

1. Романюк О.І., Журба Т.О. Знаки для товарів та послуг як об'єкт інтелектуальної власності та спадкування прав на них [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.rusnauka.com/33_DWS_2010/33_DWS_2010/Pravo/74706.doc.htm.
2. Заїка Ю.О. Спадкове право в Україні: Становлення та розвиток: Монографія. 2-е вид. – К.: КНТ, 2007. – 288 с.
3. Бутнік-Сіверський С. Спадкування прав інтелектуальної власності на знак для товарів і послуг //Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2010. - №3. – С. 36-44.
4. Жухевич О. Про практику вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав на торговельні марки // Інтелектуальна власність. – 2010. - №7. – С. 28-32.